

Apporteren

Elian Hattinga van 't Sant

Ik vind het het leukste spelletje dat je met je hond kunt doen: apporteren. Het biedt ontelbaar veel mogelijkheden. Je kunt er jouw hond tot je eigen onofficiële hulphond mee maken die je komt brengen, aangeeft en opraapt wat je maar wilt. Erg handig! Je kunt het gebruiken om je hond wat afleiding en beweging geven als je lui in je strandstoel wilt blijven zitten, door ballen met een werpstok de zee of een meer in te gooien (let op: niet geschikt voor honden die veel zeewater inslikken, tenzij je ze een ontslakkingskuur wilt geven). Je kunt er je hond geestelijk mee maken door in huis of buiten voorwerpen te verstopten of minuscule voorwerpen in het gras te laten zoeken. Je kunt ... zoveel! En natuurlijk is het de basis of een onmisbaar onderdeel bij allerlei hondensporten, zoals flyball, obedience, G&G, frisbee en jachtraining.

Het is in principe geschikt voor ieder hondenmens, lui of actief, die het leuk vindt om samen wat met zijn hond te doen. Maar niet voor iedere hond! Hoewel je de meeste honden ook apporteren kunt leren, zijn er honden die er absoluut geen zin in hebben of die je er helemaal geen plezier mee doet. Dat is niet omdat ze lui of arrogant zijn, maar omdat ze genetisch een paar essentiële eigenschappen missen.

Jachtdrift

Om succesvol te kunnen apporteren en er plezier in te hebben, moet een hond in de eerste plaats een zekere mate van motivatie om te jagen hebben: hij moet graag iets willen vangen. Het apporteervoorwerp is namelijk voor de hond een surrogaat prooi. Zonder motivatie om te jagen gaat een hond niet achter iets aan dat weggegooid wordt, laat staan dat hij het gaat zoeken als het verstopt is. Nu hebben de meeste honden dit nog wel in hun genen, maar er zijn rashonden waar deze er met opzet helemaal uitgefokt is. Zoals de berghonden die zomers boven op de berghellingen zelfstandig een kudde schapen moesten bewaken tegen roofdieren en ander gespuis. Het was natuurlijk niet de bedoeling dat zo'n hond achter een vrolijk weghuppelend lam aanging en het een kopje kleiner maakte. Ook zijn er wel wat rassen met een Aziatische achtergrond, die hun motivatie om te jagen zijn kwijtgeraakt omdat zij eeuwen lang hun kostje op vuilnisbelten bij elkaar hebben gescharreld of omdat ze vetgemest werden om zelf als sappig maal te dienen. Om zulke honden aan het apporteren te krijgen moet je welhaast een duivelskunstenaar zijn of je moet net de hond treffen die de uitzondering is die de regel bevestigt.

Konijn.

Hoe meer motivatie een hond heeft, hoe leuker hij het vindt om ergens achter aan te zitten, hoe langer hij het volhoudt en hoe meer hij doorzet als hij moeite moet doen om het voorwerp te zoeken. Sommige honden vinden het wel leuk om ergens achter aan te rennen, maar houden het voor gezien als een voorwerp stil ligt. Ze snuffelen er even aan en verliezen dan hun interesse. Dat kan komen omdat zij wel motivatie om te jagen, maar niet de motivatie om met de 'prooi' te spelen hebben: ze missen het verder willen vastpakken en vasthouden van de 'prooi'; het is voldoende als die 'dood' is. Maar het kan ook aan het voorwerp liggen.

Sommige honden - meestal de echt voor de jacht gefokte honden - houden alleen van het echte werk: een echt, nog lekker warm, net dood myxomatose konijn of een leuke halfvergane rat, vis of vogel die ze op de wandeling oppikken. Die komen ze je vaak vol trots laten zien. Maar een speeltje of ander voorwerp, dat keuren ze geen blik waardig. Als het dus een stap te ver is om met zo'n hond op jachtraining te gaan, waar hij zich in dat opzicht kan

uitleven, heb je misschien een probleem als je ‘gewoon’ wilt apporteren. Voor wie niet al te principieel is, zijn er met konijnenvel beklede dummy’s te koop, die meestal wel in de smaak vallen.

Piep

Andere honden houden juist niet van iets harigs in hun bek. Ze hebben liever een plastic speeltje met piep. Vooral honden van wie de voorouders gehouden werden om muizen en ratten te verdelgen, vinden dat geweldig omdat ze het speeltje zo fijn ‘dood’ kunnen maken. Die piep kan juist weer reden zijn voor andere, meer gevoelige honden om het juist niet te willen pakken. Ze vinden het eng of misschien doet het hen te veel aan hun puppytijd denken, toen hun broertjes of zusjes gingen piepen als ze al te hard op een oor kauwden. Een zacht pluche speeltje zonder piep valt meestal bij die honden in de smaak. Anderen hebben liever iets stevigere, zoals een houten of rubberen apporteerblok of een flostouw. Om de een of andere reden vinden bijna alle honden een tennisbal erg leuk. Het ligt blijkbaar lekker in de bek en veert heerlijk terug als je er op kauwt.

Veel honden hebben nogal een kauwbehoefte, mede door het hap-slik-weg voer dat ze vaak krijgen en sommige honden kunnen echt verslaafd raken aan het uren ritmisch zacht op een tennisbal kauwen. Het geeft ze een uitermate prettig gevoel. Omdat het materiaal van een tennisbal veel zand vasthoudt, slijten de tanden er nogal erg snel van. Wees daar dus op bedacht! Stop de tennisbal weg na het apporteren en geef uw hond gewoon regelmatig een bot of kauwstaaf.

Doorslikken

Als alternatief voor de tennisbal kun je ook goed ‘disc dummy’s’ van canvas nemen die voor jachthondentraining worden verkocht. Die liggen veel honden ook lekker in de bek, je kunt er goed ver mee gooien en ze rollen ook leuk weg. Gladde, rubberen ballen kunnen gevaarlijk zijn, omdat ze te ver tot achter in de bek door kunnen glijden en als ze aan de kleine kant zijn doorgeslikt kunnen worden. Het is sowieso met het oog op doorslikken raadzaam om een voldoende groot voorwerp te kiezen als er mee gegooid wordt. Kleine speurvoorwerpen ga je pas gebruiken als je hond volleerd is en goed met grotere apporteervoorwerpen om kan gaan: ze goed vasthoudt en er niet op kauwt.

Ook zijn er verende, rubberen speeltjes met hoeken of uitsteeksels in de handel die ineens keihard een andere kant op stuiteren als ze op een harde ondergrond gebruikt worden. Die zijn voor mensen heel leuk om mee te gooien en ook helemaal het einde voor uw hond uit jachtoogpunt, maar o zo slecht voor zijn pezen en spieren. Dus die toch maar liever niet gebruiken!

Plezierig

Het is dus zaak om uit te vinden wat je hond plezierig vindt om vast te houden als je hem wilt leren apporteren. Het beste kun je hem natuurlijk al als puppy speeltjes en voorwerpen van allerlei soorten materiaal geven, zodat hij aan alles went. Loopt hij niet uit zichzelf met van alles te sjouwen, dan zijn er verschillende manieren om ervoor te zorgen dat hij iets graag oppakt. Als je het heel speels wilt houden en niet zo uit bent op precisie dan kun je zijn natuurlijke motivatie om te jagen prikkelen door het voorwerp met je hand voor hem uit ‘weg te laten lopen’. Ook heel leuk is om het aan een dik stevig touw te binden (een dun touw kan in zijn bek snijden) en het zo voor hem uit te trekken. Wat heel belangrijk is dat je niet een voorwerp voor zijn neus op en neer gaat bewegen of het naar hem toe beweegt. Dat vinden

veel honden vervelend of bedreigend. Je moet het voorwerp altijd van ze af bewegen. Op het moment dat het hondje het voorwerp ‘vangt’, moet je het gelijk loslaten en hem belonen met je stem en hem naar je toe lokken. Het is namelijk niet de bedoeling dat je er een trekspelletje van maakt. Ook moet je het voorwerp niet gelijk afpakken en wegstoppen, want dan gaat de lol er voor je hond snel af. Laat hem er rustig even mee achter je aan lopen of lok hem met een ander speeltje, waarmee je verder speelt als hij het eerste heeft losgelaten.

Iets leren vastpakken en vasthouden met de clicker of met S.A.T.S. (Syn Alia Training System) is ook ideaal, zeker voor honden die erg snel opgewonden raken. Je kunt daarmee heel precies het apporteren opbouwen en je voorkomt dat er fouten insluipen. Zeker als je in de toekomst aan wedstrijden mee wilt doen, is dat aan te bevelen.

Netjes

Er is voor apporteren echter nog wel meer voor nodig dan alleen het op willen pakken van een apporthevoorwerp. Je hond moet het ook nog terugbrengen. Volgens de regelen der kunst is dat bij de meeste hondensporten zonder het onderweg kapot te bijten of goed ‘dood’ te schudden. Daarom is goed materiaal ook belangrijk als je het apporteren serieus wilt aanpakken. Te flodderig materiaal nodigt uit tot schudden en iets dat kraakbaar is, tot kapotbijten.

Dat voorwerp moet hij dan ook nog netjes afgeven. Dat wil zeggen dat hij gaat zitten met zijn kop een beetje omhoog en het voorwerp pas loslaat als je het aanpakt en ‘los’ zegt. Doe je niet aan hondensport dan kun je het bijvoorbeeld prima vinden dat hij het voorwerp aan je voeten legt – of een meter ervoor - en er onderweg mee loopt te dollen. Dat laatste is altijd weer leuk om te zien en met het eerste krijg je minder glibberkwijl aan je handen. Voor luie bazen is het minder geschikt, want je moet het zelf gaan oprapen.

Professionals

Het terugbrengen is voor jachthonden, en zeker voor de retrievers die als professionals hierop in het verleden geselecteerd en gefokt zijn, een kat in het bakkie. Toen er namelijk vanaf de 18^e eeuw in toenemende mate met geweren gejaagd werd en de schootsafstand groter werd, waren er honden nodig die de neergetuimelde vogels uit de hei en tussen de varens vandaan visten. Deze honden moesten het wild heel, zonder een gekrenkt veertje of gekraakt botje terugbezorgen in handen van de jager. Dat vereiste een uitermate gevoelige mond: niet alle wild was dood en kon dus behoorlijk spartelen. De honden moesten dus stevig vast kunnen en willen pakken, maar niet té stevig. Op het moment dat ze met hun kiezen vaste substantie voelden, moesten ze onmiddellijk hun beet constant houden, zonder verder door te bijten.

Doodzonde

De selectie voor deze unieke eigenschap was niet zachtzinnig. Honden die in het jachtveld in dit opzicht niet voldeden, werden geëlimineerd. Letterlijk. ‘Hard in de bek’ zijn, zoals de vakterm luidt, was een doodzonde. Uiteraard werden verder alleen honden geselecteerd die vlot het wild in een rechte lijn terugbrachten, want in die tijd ging men niet veel tijd stoppen in het aanleren of perfectioneren van iets dat er niet al van nature voor het overgrote deel inzat. Door consequent met de honden met de beste eigenschappen te fokken, kreeg men honden die alles ongeschonden bij je brachten.

Ook veel van de huidige jachthonden hebben die eigenschappen nog en kunnen eendenkuikens, eieren en glazen potjes bij je brengen zonder dat er een krasje opzit. En ze kunnen nog geen kerstomaatje doorbijten! Doordat er echter de laatste veertig jaar niet meer

speciaal op wordt geselecteerd, zijn een deel van de jachthonden deze eigenschappen kwijtgeraakt, zodat je ook hen apporteren moet leren.

Vroeg

Je kunt al heel vroeg zien of honden – en dat zijn heus niet alleen jachthonden – uit zichzelf graag apporteren. Met zo'n zes of zeven weken al weet je of een hond graag voorwerpen oppakt en bij je brengt. Alleen pups die sociaal zeer mensgericht en absoluut niet competitief ingesteld zijn, brengen zonder aarzeling dingen terug als je ze maar even lokt. Apporteren is van alle puppytestjes die er zijn dan ook een met de grootste voorspellende waarde. Alle honden die als een of ander soort hulphond worden opgeleid worden geselecteerd op dit gedrag. Het zijn namelijk de honden die graag iets samen met een mens doen.

Je hebt onder de pupjes die een voorwerp vastpakken en voldoende interesse ervoor hebben om het mee te nemen, grofweg drie types. Er zijn pupjes die iets helemaal bij je brengen en bijna in je handen of mond stoppen met een "alsjeblieft, hier heb je het.". Deze hondjes hoeft je niet te leren apporteren: ze doen het al uit zichzelf. Je hoeft ze alleen maar vriendelijk duidelijk te maken dat je de door jou uitgezochte apporthevoorwerpen fijner vindt om cadeau te krijgen dan allerlei straatvuil en kadavers – want ook dat willen dat soort puppies vaak graag voor je meenemen. Die ongewenste voorwerpen pak je altijd met een glimlach (en een paar plastic handschoenen) aan, hoe vies je het ook vindt, en neemt ze mee naar huis. Want als je ze achteloos weggooit, dan denkt zo'n hondje dat je het – vreselijk stom van jou – hebt laten vallen en raapt hij het alleen maar weer voor je op. En jij wilt dat hij apportheert, dus je mag hem niet negeren of straffen! Alleen bij de gewenste voorwerpen jubel je uitbundig.

Zelf houden

Dan heb je pups die iets wel naar je toe komen brengen, maar op een afstandje erop gaan liggen kauwen of je een beetje uit gaan lopen dagen of het voorwerp stevig vasthouden als je het wilt afpakken. Die pupjes willen best samenwerken, maar als puntje bij paaltje komt willen ze hun 'prooi' eigenlijk toch liever zelf houden. Deze hondjes kun je door de voorwerpen niet gelijk af te pakken en altijd te ruilen voor iets anders leuks of lekkers, vrij gemakkelijk goed leren afgeven. Word nooit boos op ze en ga vooral ook nooit achter ze aanrennen, want dan bereik je het tegenovergestelde! Lok ze met een ander speeltje of iets lekkers! Omdat sommige hondjes dan vergeten het voorwerp mee te nemen of het voor je voeten laten vallen, zijn dit de hondjes die je vooral met de clicker of S.A.T.S. de fijne laatste kneepjes bij kunt brengen.

Wegrennen

En dan zijn er ook nog pupjes die helemaal niet naar je toekomen, maar hard de andere kant oprennen. Soms willen deze hondjes ook niet loslaten of kunnen ze bijten als je het voorwerp wilt afpakken. Dit zijn de honden die op dit gebied helemaal niet willen samenwerken en hun prooi ook niet willen afstaan. Dit zijn geen 'natuurlijke' apportheurs. Het zijn soms ook kandidaten voor bezitsagressie. Hier zul je vanaf begin af aan met hele kleine stapjes tegelijk het apporteren moeten aanleren, liefst met S.A.T.S. of de clicker.

Ook is het handig als je hun wegloupruimte beperkt houdt totdat ze geleerd hebben dat het bij jou brengen meer oplevert dan ermee wegrennen. Bijvoorbeeld door ze aan een wat langere lijn te binden waarmee je ze zachtjes kunt binnhengelen. Of door te beginnen in de gang of in een kleine ruimte met weinig verstopplekjes, zodat ze er en niet kilometers vandoor

kunnen hollen. Bovendien houden ze dan beter oog op het leuks of lekkers dat jij te bieden hebt.

Dwangapporten

Pup of volwassen hond, de principes zijn hetzelfde. Apporteren moet altijd een feest zijn, voor baas én hond. De honden die het niet uit zichzelf doen, moeten merken dat het altijd leuk is om iets bij de baas te brengen, Ze moeten vooral ervaren dat het voorwerp niet gelijk wordt afgepakt en in een zak van de baas verdwijnt, maar dat het om een spel gaat waar samen langer plezier mee wordt beleefd en dat veel aandacht en lekkers of weer andere leuke speeltjes oplevert.

Helaas zijn er natuurlijk ook minder prettige methodes uitgevonden om een hond te leren apporteren. De zogenaamde 'dwangapporten'. Daarbij worden honden vastgehouden of vastgebonden, hun bek wordt opengemaakt, een voorwerp erin geduwd en de bek dichtgehouden tot de hond alle verzet om het ding weer uit te spugen, staakt. Vervolgens wordt hem met dwang geleerd om voorwerpen bij de baas te brengen. Honden die zo hebben leren apporteren, zien er zelden blij en ontspannen uit. Ze zijn namelijk bang gemaakt. Er worden zelfs honden die al van nature graag willen apporteren, maar niet alles gelijk perfect doen of met het voorwerp gaan lopen spelen, aan zo'n behandeling onderworpen. In Amerika heeft men er hele stellingen voor ontwikkeld waarin de hond zo wordt vastgezet dat hij geen vin kan verroeren, terwijl er van alles in zijn bek wordt gepropt.

Ik hoop dat u zich nooit laat aanpraten dat dit de beste en zekerste methode is. Wilt u gaan apporteren volgens de boekjes, ga dan op zoek naar een hond die dat uit zichzelf al graag en redelijk goed doet. Dan is het halve werk al gedaan en is de perfectionering slechts een kwestie van liefde en geduld.